

ОКРЕМА ДУМКА

судді Конституційного Суду України Городовенка В.В. стосовно Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними скаргами Оніщенка Руслана Ілліча, Гаврилюка Дмитра Михайловича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини шостої статті 615 Кримінального процесуального кодексу України (справа про гарантії судового контролю за дотриманням прав осіб, яких утримують під вартою)

Конституційний Суд України (далі – Суд) ухвалив Рішення у справі за конституційними скаргами Оніщенка Руслана Ілліча, Гаврилюка Дмитра Михайловича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини шостої статті 615 Кримінального процесуального кодексу України від 18 липня 2024 року № 8-р(II)/2024 (справа про гарантії судового контролю за дотриманням прав осіб, яких утримують під вартою) (далі – Рішення).

Суд Рішенням визнав такою, що не відповідає Конституції України (є неконституційною), частину шосту статті 615 Кримінального процесуального кодексу України (далі – Кодекс), якою було встановлено, що „у разі закінчення строку дії ухвали суду про тримання під вартою та неможливості розгляду судом питання про продовження строку тримання під вартою в установленому цим Кодексом порядку обраний запобіжний захід у вигляді тримання під вартою вважається продовженим до вирішення відповідного питання судом, але не більше ніж на два місяці“.

Ураховуючи надважливість забезпечення засадничого судового захисту людини від свавільного позбавлення свободи, на підставі статті 93 Закону України „Про Конституційний Суд України“ та § 74 Регламенту Конституційного Суду України вважаю за потрібне викласти окрему думку стосовно Рішення.

1. Поза всяким сумнівом Рішення стосується важливої, складної та наболілої для України проблематики – свавільного позбавлення людини

свободи, зокрема продовження строку тримання під вартою особи без забезпечення судового контролю, що є недопустимим. Суд уже вказував, що „засадничий судовий захист особи від свавілля під час позбавлення її свободи не може бути обмежений за жодних обставин, навіть в умовах воєнного стану“ [пункт 5 мотивувальної частини Рішення від 19 червня 2024 року № 7-р(II)/2024]. Підтримуючи наведене, Суд у Рішенні також слушно наголосив, що „згідно з приписами статті 29 Основного Закону України гарантії права на свободу та особисту недоторканність *expressis verbis* полягають насамперед у судовому контролі (і за його наслідками – умотивованому рішенні суду), який конституційно уможлиблює тримання особи під вартою, а також у тому, що тримання під вартою може бути застосоване лише на підставах і в порядку, установлених законом“ (абзац третій підпункту 5.1 пункту 5 мотивувальної частини).

Поділяючи зазначені ідеї, вважаю, що мотивувальна частина Рішення є конституційно-контроверсійною та непослідовною щодо забезпечення засадничого судового захисту людини від свавільного позбавлення свободи, передусім її підпункт 5.3 пункту 5, в якому Суд дійшов висновку, що частина шоста статті 615 Кодексу суперечить приписам статті 29 Конституції України, оскільки законодавче врегулювання питання продовження строку тримання під вартою особи у разі закінчення строку дії ухвали суду про тримання під вартою «потребує конкретизації поняття „неможливість судового розгляду“ безпосередньо в контексті обставин, що виникли через широкомасштабну збройну агресію Російської Федерації проти України, а також запровадження вимоги щодо розв’язання питання про продовження строку тримання особи під вартою невідкладно з моменту усунення обставин, які унеможлилювали судовий розгляд, але в будь-якому випадку протягом строку, що не перевищує сімдесяти двох годин, установлених частиною третьою статті 29 Конституції України, після закінчення строку тримання під вартою, визначеного вмотивованим рішенням суду».

1.1. Відповідно до частини третьої статті 29 Конституції України „у разі нагальної необхідності запобігти злочинів чи його перепинити уповноважені на те законом органи можуть застосувати тримання особи під вартою як тимчасовий запобіжний захід, обґрунтованість якого протягом сімдесяти двох годин має бути перевірена судом. Затримана особа негайно звільняється, якщо протягом сімдесяти двох годин з моменту затримання їй не вручено вмотивованого рішення суду про тримання під вартою“.

Суд у Рішенні від 11 жовтня 2011 року № 10-рп/2011 наголошував, що „у частині третій статті 29 Конституції України визначено максимально допустимий строк затримання особи без вмотивованого рішення суду <...>. З аналізу наведеного конституційного положення вбачається, що в цьому випадку йдеться про затримання особи як про винятковий тимчасовий запобіжний захід, максимальна тривалість якого без вмотивованого рішення суду не повинна перевищувати сімдесяти двох годин“ (перше речення абзацу першого, абзац другий підпункту 3.5 пункту 3 мотивувальної частини). До того ж у цьому рішенні Суд поширив вказану конституційну норму саме на адміністративне затримання, зазначивши, що таке затримання без вмотивованого рішення суду не може тривати довше, ніж затримання в кримінальному процесі, тобто адміністративне затримання особи без вмотивованого рішення суду не може перевищувати сімдесяти двох годин (абзац четвертий, друге речення абзацу п'ятого підпункту 3.6 пункту 3 мотивувальної частини).

Зважаючи на зазначене та зміст частини третьої статті 29 Конституції України в контексті визначеної в ній „нагальної необхідності запобігти злочинів чи його перепинити“, ця конституційна норма не залишає жодного сумніву, що в ній ідеться саме про первинне короткострокове позбавлення особи свободи без вмотивованого рішення суду, оскільки таку особу затримують уповноважені на те законом органи і після цього її мають доставити до суду, щоб той перевірів правомірність такого затримання, але не пізніше сімдесяти двох

годин. Забезпечення судового контролю за затриманням особи є невіддільним складником *Habeas corpus*, що, як наголошував Суд, спрямований „на захист судом особистої свободи людини як одного з найбільш значущих основоположних прав“ (друге речення підпункту 2.2 пункту 2 мотивувальної частини Рішення).

Наведений зміст частини третьої статті 29 Конституції України знайшов своє відображення і в приписах Кодексу, за якими „кожен, кого затримано через підозру або обвинувачення у вчиненні кримінального правопорушення або інакше позбавлено свободи, повинен бути в найкоротший строк доставлений до слідчого судді для вирішення питання про законність та обґрунтованість його затримання, іншого позбавлення свободи та подальшого тримання. Затримана особа негайно звільняється, якщо протягом сімдесяти двох годин з моменту затримання їй не вручено вмотивованого судового рішення про тримання під вартою“ (частина друга статті 12); строк затримання особи без ухвали слідчого судді, суду не може перевищувати сімдесяти двох годин з моменту затримання, тобто коли вона силою або через підкорення наказу змушена залишатися поряд із уповноваженою службовою особою чи в приміщенні, визначеному уповноваженою службовою особою (стаття 209, частина перша статті 211). До того ж відповідно до абзацу одинадцятого частини першої статті 615 Кодексу строк затримання особи без ухвали слідчого судді, суду не може перевищувати строк, визначений статтею 211 Кодексу.

Варто звернути увагу, що хоча приписи статті 29 Конституції України подібні до приписів статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року (далі – Конвенція), проте зазначеною статтею Конвенції не визначено максимально допустимого строку затримання особи без вмотивованого рішення суду, як це встановлено частиною третьою статті 29 Конституції України. Водночас Європейський суд із прав людини наголошував, що відповідно до українського законодавства позбавлення свободи без вмотивованого рішення суду є можливим лише в обмеженій кількості ситуацій,

які достатньо чітко визначені, і стаття 29 Конституції України дає можливість застосувати такий захід на максимальний строк до трьох днів, але лише у разі нагальної потреби попередити чи припинити злочин¹.

Отже, максимально допустимий строк „протягом сімдесяти двох годин“, визначений частиною третьою статті 29 Конституції України, є, з одного боку, оригінальною конституційною гарантією від свавільного первинного короткострокового позбавлення особи свободи, яке не може тривати без вмотивованого рішення суду більше сімдесяти двох годин, з іншого боку, таке тримання під вартою особи взагалі без вмотивованого рішення суду є конституційним винятком. Тому вказана конституційна норма не стосується питання продовження строку тримання особи під вартою, коли такий запобіжний захід вже був обраний на підставі вмотивованого рішення суду, оскільки Конституцією України не визначено такого конституційного винятку, як повторне тримання особи під вартою без вмотивованого рішення суду, навіть „протягом сімдесяти двох годин“.

Суд у підпункті 5.3 пункту 5 мотивувальної частини Рішення викладає юридичну позицію, за якою, в аспекті вимог до законодавчого врегулювання конкретизації поняття „неможливість судового розгляду“, що його містить частина шоста статті 615 Кодексу, визначає максимально допустимий строк для розв'язання питання про продовження строку тримання особи під вартою, що не може перевищувати сімдесяти двох годин, установлених частиною третьою статті 29 Конституції України, після закінчення строку тримання особи під вартою, визначеного вмотивованим рішенням суду. Однак із вказаної норми Кодексу вбачається, що лише вже обраний запобіжний захід у вигляді тримання під вартою на підставі вмотивованого рішення суду вважають продовженим у разі неможливості судового контролю. Тому Суд наведеною юридичною позицією фактично легітимізує за частиною шостою статті 615 Кодексу

¹ Рішення Європейського суду з прав людини у справі Корнійчук проти України / *Korniychuk v. Ukraine* від 30 січня 2018 року (заява № 10042/11), § 48. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_c53#Text

можливість повторного тримання особи під вартою без вмотивованого рішення суду, яке не допустиме відповідно до частини третьої статті 29 Конституції України. Отже, намагаючись використати максимально допустимий строк затримання особи без вмотивованого рішення суду, що визначений вказаною конституційною нормою, як запобіжник від свавільного продовження строку тримання особи під вартою без забезпечення судового контролю, Суд, на жаль, надав можливість недоброчесним працівникам правоохоронних органів перетворити таку оригінальну конституційну гарантію в „плацдарм“ для свавілля, уможлививши зазначене тримання під вартою взагалі без вмотивованого рішення суду.

Ураховуючи наведене, в зазначеній юридичній позиції Суду тлумачення частини третьої статті 29 Конституції України виглядає як викривлення сутнісного змісту цієї конституційної норми, що фактично здатне підірвати загалом концепт Рішення щодо надважливості забезпечення засадничого судового захисту людини від свавільного позбавлення свободи.

1.2. На мій погляд, підпункт 5.3 пункту 5 мотивувальної частини Рішення є непослідовним, оскільки Суд, висновуючи про суперечність частини шостої статті 615 Кодексу приписав статті 29 Конституції України, іншим конституційним нормам, принципам, фактично репрезентував цим підпунктом законодавчу ваду вказаної норми Кодексу та застосованого в ній поняття „неможливість судового розгляду“. Однак, щоб обґрунтувати такі висновки, вказану законодавчу ваду потрібно було розглянути в аспекті дотримання принципу юридичної визначеності.

За усталеною практикою Суду згідно з принципом юридичної визначеності „законодавець повинен прагнути чіткості та зрозумілості у викладенні норм права. Кожна особа залежно від обставин повинна мати можливість орієнтуватися в тому, яка саме норма права застосовується у певному випадку, та мати чітке розуміння щодо настання конкретних юридичних наслідків

у відповідних правовідносинах з огляду на розумну та передбачувану стабільність норм права“ (абзац шостий підпункту 3.2 пункту 3 мотивувальної частини Рішення від 23 січня 2020 року № 1-p/2020).

Цей принцип є надважливим щодо питання позбавлення свободи. На цьому акцентував увагу і Європейський суд із прав людини та зазначав, зокрема, що «пункт 1 статті 5 Конвенції не лише відсилає до національних приписів права <...> цей пункт також стосується „якості приписів права“. „Якість приписів права“ в цьому сенсі означає, що якщо національні приписи права визначають позбавлення волі, приписи мають бути достатньо доступними, точними і передбачними у застосуванні, щоб уникнути будь-якого ризику свавілля. Чинники, які дають можливість оцінити „якість приписів права“ (в деяких випадках називають „гарантіями проти свавілля“), охоплюють наявність чітких юридичних приписів, що регулюють порядок тримання під вартою, його продовження та встановлення граничних строків тримання під вартою <...> та наявність дієвого засобу юридичного захисту, завдяки якому заявник може оскаржити „законність“ і „тривалість“ його тримання під вартою»². Цей суд також зазначав, що приписи, які національна влада витлумачує непослідовно та у спосіб, коли вони суперечать один одному, також не відповідатимуть стандарту „якості приписів права“, що його вимагають відповідно до Конвенції³.

Аналіз частини шостої статті 615 Кодексу, ураховуючи обставини появи цієї норми в Кодексі, її місце в ньому та системний зв'язок з іншими приписами цієї статті Кодексу, дає підстави стверджувати, що законодавець, унормовуючи саме особливий режим кримінального провадження в умовах воєнного стану, визначив екстраординарний порядок продовження тримання під вартою, з якого прямо не вбачається, що у разі закінчення строку дії ухвали суду про тримання

² Рішення у справі *J.N. v. the United Kingdom* від 19 травня 2016 року (заява № 37289/12), § 77.
URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-162855>

³ Рішення у справі *Jėčius v. Lithuania* від 30 липня 2000 року (заява № 34578/97), §§ 53–59.
URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58781>

під вартою та неможливості розгляду судом питання про продовження строку тримання під вартою у порядку, встановленому Кодексом, строк тримання під вартою „автоматично“ вважається продовженим до вирішення відповідного питання судом, але не більше ніж на два місяці. Та, дійсно, цей порядок є незрозумілим та нечітким принаймні в унормуванні таких питань:

– як розуміти сполучення слів „вважається продовженим“ і в який спосіб задіяний суд у продовженні строку тримання особи під вартою у разі „неможливості судового розгляду“;

– чи забезпечено апеляційне оскарження такого продовження строку тримання особи під вартою;

– які обставини охоплює поняття „неможливість судового розгляду“ і чи встановлені чіткі граничні строки у такому разі для продовження строку тримання особи під вартою.

Із практики судів та юридичної літератури вбачається, що зазначені питання розв’язують по-різному (іноді взаємовиключним способом):

– по-перше, «використання словосполучення „вважається продовженим“ вказує на те, продовження строку дії запобіжного заходу повинно відбуватися автоматично, в силу закону. Водночас, судовою практикою сформовано також підхід, за якого судами виноситься ухвала, якою констатується неможливість розгляду судом клопотання (в окремих випадках – відмовляється у задоволенні клопотання прокурора) та продовжується строк дії запобіжного заходу строком на 2 місяці»⁴;

– по-друге, з практики суду касаційної інстанції щодо можливості апеляційного оскарження рішення про неможливість розгляду судом питання щодо продовження строку тримання особи під вартою в порядку, установленому Кодексом, вбачається, що в одному випадку таке рішення, на думку цього суду,

⁴Гловюк І., Дроздов О., Тетерятник Г., Фоміна Т., Рогальська В., Завтур В. Особливий режим досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного стану: науково-практичний коментар Розділу IX-1 Кримінального процесуального кодексу України. Видання 4. Електронне видання (станом на 30 грудня 2022 року). Дніпро–Львів–Одеса–Харків. 2023. – С. 41. URL: <https://dspace.oduvs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/8783b2b8-ad53-417b-8072-f393eef50275/content>

не підлягає апеляційному оскарженню відповідно до Кодексу з огляду на частину шосту статті 615 Кодексу „за наявності двох умов: 1) дія воєнного стану; 2) неможливість розгляду судом питання про продовження строку тримання під вартою таке продовження здійснюється за Законом, а не за рішенням суду“⁵; в іншому випадку, зважаючи на вказану норму Кодексу та те, що до закінчення строку дії попередньої ухвали суду про тримання під вартою обвинуваченого ще залишалось два дні, суд касаційної інстанції фактично допускає апеляційне оскарження згаданого рішення та вважає, що воно є підставою для подальшого тримання особи під вартою⁶;

– по-третє, обставинами, що обумовлюють застосування порядку продовження строку тримання особи під вартою, визначеного частиною шостою статті 615 Кодексу, у судовій практиці є, як правило, неможливість забезпечення особистої участі обвинуваченого у судовому засіданні, в якому розглядається відповідне клопотання через відсутність інтернет-зв'язку, його перебування на окупованій території тощо⁷; суди також наводять і такі обставини, які явно не залежать від умов воєнного стану, наприклад неявка захисника, відпустка суддів, та часом навіть констатують, що частина шоста статті 615 Кодексу „не містить приписів про можливість її застосування лише одноразово“⁸ (тобто фактично допускають багаторазове продовження строку тримання особи під вартою за вказаною нормою Кодексу, що не дає чіткості розуміння того, які ж тоді граничні строки такого продовження у разі неможливості судового розгляду).

⁵ Ухвала Верховного Суду від 21 липня 2022 року (справа № 761/22125/19). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105359442>

⁶ Постанова Верховного Суду від 4 липня 2023 року (справа № 212/2688/21). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112087985>

⁷ Гловюк І., Дроздов О., Тетерятник Г., Фоміна Т., Рогальська В., Завтур В. Особливий режим досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного стану: науково-практичний коментар Розділу IX-1 Кримінального процесуального кодексу України. Видання 4. Електронне видання (станом на 30 грудня 2022 року). Дніпро–Львів–Одеса–Харків. 2023. – С. 41. URL: <https://dspace.oduvs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/8783b2b8-ad53-417b-8072-f393eef50275/content>

⁸ Ухвала Центрального районного суду міста Миколаєва від 6 березня 2024 року (справа № 490/3946/22). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118216681>

З огляду на наведене частина шоста статті 615 Кодексу не є чіткою та зрозумілою за змістом та передбачуваною в практиці застосування її судами щодо забезпечення засадничого судового захисту особи від свавільного тримання під вартою, тому ця норма Кодексу суперечить принципу юридичної визначеності, а отже, порушує конституційні права на свободу та особисту недоторканність, судовий захист, презумпцію невинуватості.

2. Окрім зазначених недоліків Рішення, варто звернути увагу, що ще важливими підставами для викладення цієї окремої думки є несистемна аргументація пункту 8 мотивувальної частини Рішення та формулювання категоричного висновку в підпункті 8.5 цього пункту, за яким „Конституцією України (частина друга статті 64) та актами, якими введено воєнний стан на всій території України і, відповідно, механізм обмеження конституційних прав і свобод в умовах воєнного стану, не визначено можливості обмеження прав і свобод, що їх гарантовано у статті 29 (право на свободу та особисту недоторканність), статті 55 (право на судовий захист), статті 62 (презумпція невинуватості), статті 63 (право на захист)“.

На мою думку, цей категоричний висновок Суд зробив лише з дослівного прочитання норми частини другої статті 64 Конституції України та заснував його на актах, якими введено воєнний стан на всій території України, хоча їх і не визначено Конституцією України як вичерпний перелік актів, на підставі яких має бути визначений механізм обмеження конституційних прав і свобод в умовах воєнного стану. Якщо в такий спосіб абсолютизувати неможливість обмеження в умовах воєнного стану всього того переліку конституційних прав і свобод людини і громадянина, що визначений частиною другою статті 64 Конституції України, то досягти потрібного посиленого захисту суверенітету, територіальної цілісності, недоторканності, обороноздатності, державної, економічної й інформаційної безпеки України в сучасних реаліях війни буде важко або навіть неможливо. Адже питання допустимості обмеження

конституційних прав і свобод людини і громадянина в умовах воєнного стану є невіддільним від політики держави під час війни, коли потрібні оперативні та не популярні заходи, які часто спричиняють обмеження вказаних прав і свобод, проте здатні забезпечити виживання як держави, так і її народу в кризовій та екстремальній ситуації. До того ж Суд наголошував, що „приписами частини першої статті 17 Конституції України в умовах воєнного стану захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної, інформаційної безпеки є не лише найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу, а й невіддільною умовою збереження української державності як такої“ (абзац четвертий пункту 6 мотивувальної частини Рішення від 19 червня 2024 року № 7-р(II)/2024).

Тому частина друга статті 64 Конституція України має бути витлумачена системно та послідовно.

Варто врахувати, що за тих обставин, коли ухвалювали Конституцію України, конституцієдавець не міг напевно знати та передбачити всі ті виклики, що постали натепер в умовах воєнного стану перед Україною та її народом, тому, зокрема, приписи частини другої статті 64 Основного Закону України навряд чи були спрямовані на боротьбу з цими викликами. До того ж, ураховуючи історію України, не дивно, що Конституція України гіперболізує ідею гуманізму і посилено захищає (зокрема, й згаданими конституційними приписами) засадничі людські права від утручання держави.

Проте сплинув час, й Україна взяла європейський та євроатлантичний курс, а міжнародне право в національній юридичній системі відіграє дедалі важливішу роль, особливо в питаннях захисту засадничих людських прав. Практика Суду у такому питанні переконливо свідчить, що європейські правозахисні стандарти посіли чільне місце в захисті конституційних прав і свобод людини і громадянина та їх тлумаченні відповідно до Конституції України.

Разом із тим у міжнародному праві до захисту засадничих людських прав під час надзвичайних ситуацій, зокрема війни, застосовано системний підхід,

зокрема й в питанні допустимості обмежень таких прав в умовах воєнного стану. Так, в статті 15 Конвенції визначений „відступ від зобов’язань під час надзвичайної ситуації“. Ця стаття містить норми, які не допускають жодного відступу від певних засадничих людських прав, а саме: права на життя (крім випадків смерті внаслідок правомірних воєнних дій), заборони катування та інших форм жорстокого поводження, заборони рабства, жодного покарання без закону (водночас такий відступ можливий, зокрема, від права на свободу та особисту недоторканність, права на судовий захист). На міжнародному рівні виділено засадничі принципи, дотримання яких є обов’язковим під час застосування надзвичайних заходів для мінімізації шкоди засадничим людським правам, демократії та правовладдю (потрібність, домірність та тимчасовість), та визначено три основні інструменти щодо врегулювання надзвичайних ситуацій: „винятки з прав людини“, „обмеження прав людини“, „відступ від прав“ (тимчасове призупинення гарантій певних прав людини та обумовленість „надзвичайним станом в державі, під час якого життя нації перебуває під загрозою“)⁹.

З огляду на це, на мій погляд, потрібно з’ясувати на доктринальному рівні, як співвідносяться приписи частини другої статті 64 Конституції України з „відступом від зобов’язань під час надзвичайної ситуації“ (зокрема, за статтею 15 Конвенції), що вимагає тлумачення цієї конституційної норми та виявлення її імпліцитного змісту з урахуванням міжнародної доктрини відступу від зобов’язань під час надзвичайної ситуації та запропонованих нею підходів до обмеження засадничих людських прав під час надзвичайної ситуації.

У Рішенні Суд згадує про „відступ від прав“, а також вказує, що „хоча обмеження зазначених людських прав не може бути зумовлене потребами, пов’язаними з воєнним станом, однак державне втручання у їх захисну сферу

⁹ Доповідь „Дотримання принципів демократії, прав людини та правовладдя в умовах надзвичайного стану: висновки“ (*Respect for democracy, human rights and the rule of law during states of emergency: reflections*), ухвалено Європейською Комісією „За демократію через право“ (Венеційська Комісія) 19 червня 2020 року у спосіб письмової процедури, яка замінила 123-тє пленарне засідання [CDL-AD(2020)014]. URL: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2020\)014-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2020)014-e)

є можливим за умови виправданості (домірності) обраних законодавцем засобів, які зберігають повагу до сутності людських прав та не суперечать приписам Конституції України, які *expressis verbis* гарантують їх обсяг“. Тобто Суд у Рішенні окреслює різні підходи щодо обмеження конституційних прав і свобод в умовах воєнного стану, тож є незрозумілим, який з цих підходів має бути застосований в національному конституційному контролі стосовно такого обмеження.

На мій погляд, доктрина обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина в умовах воєнного стану заслуговує на свій розвиток саме в практиці Суду, який має глибше дослідити приписи частини другої статті 64 Конституції України в сув'язі з міжнародною доктриною відступу від зобов'язань під час надзвичайної ситуації. Суд у Рішенні вперше наблизився до вивчення доктрини обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина в умовах воєнного стану, однак зробив категоричні та передчасні висновки, абсолютизувавши за частиною другою статті 64 Конституції України заборону щодо обмеження певних конституційних прав і свобод людини і громадянина в умовах воєнного стану. Проте комплексно саму доктрину не дослідив.

3. Насамкінець слід зазначити, що цю окрему думку викладено й тому, що Суд у Рішенні відтермінував втрату чинності частиною шостою статті 615 Кодексу на три місяці з дня ухвалення Рішення (пункт 2 резолютивної частини), чим фактично допустив (принаймні ще протягом трьох місяців) продовження строку тримання особи під вартою за цією нормою Кодексу без судового контролю.

Таке відтермінування є не виправданим, з огляду на сутність людських прав, передусім конституційного права на свободу та особисту недоторканність, надважливість засадничого судового захисту від свавільного позбавлення свободи, що Суд і відстоює в Рішенні, посилаючись на свої юридичні позиції

щодо того, що зазначене конституційне право „є правом кожної людини на фізичну свободу та означає, що жодну людину не можна в будь-який спосіб свавільно позбавити такої свободи <...> неправомірне позбавлення людини свободи може призвести до порушення її інших прав та свобод, оскільки лише вільна людина може їх безперешкодно реалізовувати“; „є одним із засадничих прав, невіддільним однаково для кожного, особливо цінним для кожної людини і суспільства загалом, яке потребує посилених гарантій захисту для унеможливлення свавільного позбавлення свободи людини“ (абзаци шостий, сьомий підпункту 3.1 пункту 3 мотивувальної частини).

До того ж у пункті 9 мотивувальної частини Рішення Суд не вказав ані правомірної мети у відтермінуванні втрати чинності частиною шостою статті 615 Кодексу на три місяці з дня ухвалення Рішення, ані жодних інших аргументів, що виправдовують потребу в такому відтермінуванні.

Суддя
Конституційного Суду України

Віктор ГОРОДОВЕНКО